

ВА 583

ТРАНСНАЦИОНАЛНИ И МУЛТИНАЦИОНАЛНИ КОРПОРАЦИИ И БАНКИ

Приета: прот. №5/23.09.2022г.

Лектор: проф. д-р Мария Нейчева

АНОТАЦИЯ

Дисциплината е предназначена за студенти по икономика, администрация и управление. Съдържанието се фокусира върху мотивите, поведението и ефектите на мулти- и транснационалните корпорации и банки като широко разпространена форма на съвременния международен бизнес.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на дисциплината е да формира знания за големите международни компании като съчетае теоретичните подходи към международния бизнес с водещите примери от световната практика. По-конкретно, студентите трябва да придобият знания за:

- формите на международен бизнес и мястото на транс- и мултинационалните компании и банки сред тях
- тенденциите в динамиката и разпределението на преките чуждестранни инвестиции в световен мащаб
- теоретичните подходи към мултинационалната дейност
- видовете мултинационални компании, мотивите и стратегиите за навлизане на външни пазари и разширяване на дейността им
- особеностите на вътрешнофирмената организация
- вътрешнофирмена търгови и методи за установяване на манипулирането на трансферната цена
- форми на междупфирмени взаимодействия, трансгранични сливания и поглъщания и бизнес алианси
- ефекти на мултинационалните компании върху отрасъла и потребителите.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината се базира на знания, придобити в курсовете по макроикономика и микроикономика, финанси, основи на управлението и маркетинг.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно обучение и дистанционно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	Задължителна	6	30	30		60	30			30
Международни икономически отношения	Задължителна	6	30	30		60	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

1. Мултинационалните компании като форма на международен бизнес
2. Международен пазар на капитали и капиталова мобилност. Преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)
3. Платежен баланс и счетоводно отчитане на ПЧИ
4. Тенденции в динамиката и структура на ПЧИ в световен мащаб. Чуждестранни инвестиции в България
5. Мулти- и транснационални фирми: дефиниция, фактори и видове
6. Теории за съществуването и растежа на мултинационалното предприятие
7. Основни икономически принципи на поведение на фирмата
8. Стратегии за стартиране и разширяване на дейността на мултинационалната фирма
9. Вътрешнофирмена организация на дейността на мултинационалната фирма. Централизация на управленския процес
10. Вътрешнофирмена търговия и трансферно ценообразуване
11. Ефекти на мултинационалните фирми върху отрасловата структура
12. Хоризонтални и вертикални рестриктивни бизнес практики
13. Трансгранични сливания и поглъщания. Бизнес алианси

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

I. Редовно и задочно обучение: присъствени лекции и семинари, подпомагащо електронно обучение в Moodle среда, презентации, видеоматериали, практически казуси, задачи, тестове

II. Дистанционно обучение: Методите на обучение включват лекции и семинари, онлайн или присъствени консултации. Използват се ресурси за теоретична (само)подготовка под формата на тематични текстови (pdf) файлове, презентации, уроци. Практико-приложната подготовка се изгражда чрез електронни тестове, практико-приложни задачи, URL връзки към информационни източници. Планирани са учебни дейности като самостоятелно решаване на тестове и задачи, организиране на консултации чрез чат, форум и др., при необходимост присъствени занятия/аудиторни консултации.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

I. Редовно и задочно обучение: В началото на курса студентите се информират относно методите и критериите за оценяване. За студентите в бакалавърски програми оценката се формира от курсова задача и тест върху целия материал. Работата през семестъра се оценява с комплексна текуща оценка въз основа на полагане на тест и курсова работа. Допуска се освобождаване от изпит въз основа на текущата оценка.

II. Дистанционно обучение: В курса в платформата за електронно обучение студентите са информирани относно методите и критериите за оценяване. Планират се две дейности за текущо

оценяване – курсова работа и тест. Допуска се освобождаване от изпит въз основа на текущата оценка. Семестриалният изпит е тест.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Нейчева, М. Транснационални и мултинационални корпорации и банки. Електронен курс, платформа Мудъл, Бургаски свободен университет, 2022. <https://e-learn.bfu.bg/>.
2. Нейчева, М., Икономика на многонационалната корпорация: предпоставки, практики, последици. Флат, Бургас, 2018.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Боева, Б. Мениджмънт в условията на интернационализация и глобализация (Глобален мениджмънт). ИК - УНСС, София, 2014.
2. Василева, А., Международен бизнес и глобализация. Нова българска медийна група холдинг, София, 2010.
3. Данаилов, Д., Международен финансов мениджмънт. ИК- УНСС, София, 2015.
4. Данаилов, Д., Сливанията, придобиванията и поглъщанията в международния бизнес - поуки, нови тенденции и предизвикателства. 2^{po} изд., ИК-УНСС, София, 2013.
5. Иванова, В., Сливания и поглъщания в международния бизнес. Университетско издателство, ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, 2012.
6. Колев, К., Глобализация, транснационални корпорации и регионално развитие. ИК „Стено“, Варна, 2012.
7. Младенова, З., Т. Хубенова, И. Илиев, Ст. Вачков, А. Атанасов, Световното стопанство в условията на глобализация. Стемо, Варна, 2012.
8. Besanko, D., D. Dranove, M. Shanley, M. Schaefer, Economics of Strategy, 6th Ed. International Student Version, 2013.
9. Dunning, J., S. Lundan, Multinational Enterprises and the Global Economy. 2nd Ed., 2008.
10. United Nations Conference on Trade and Development, www.unctad.org.
11. Organization for Economic Cooperation and Development, www.oecd.org.

ИЗПИТЕН ВЪПРОСНИК

ВА 583

ТРАНСНАЦИОНАЛНИ И МУЛТИНАЦИОНАЛНИ КОРПОРАЦИИ И БАНКИ

Лектор: проф.д-р Мария Нейчева

1. Мултинационалните компании като форма на международен бизнес
2. Международен пазар на капитали и капиталова мобилност. Преки чуждестранни инвестиции (ПЧИ)
3. Платежен баланс и счетоводно отчитане на ПЧИ
4. Тенденции в динамиката и структура на ПЧИ в световен мащаб. Чуждестранни инвестиции в България
5. Мулти- и транснационални фирми: дефиниция, фактори и видове
6. Теории за съществуването и растежа на мултинационалното предприятие
7. Основни икономически принципи на поведение на фирмата
8. Стратегии за стартиране и разширяване на дейността на мултинационалната фирма
9. Вътрешнофирмена организация на дейността на мултинационалната фирма. Централизация на управленския процес
10. Вътрешнофирмена търговия и трансферно ценообразуване
11. Ефекти на мултинационалните фирми върху отрасловата структура
12. Хоризонтални и вертикални рестриктивни бизнес практики
13. Трансгранични сливания и поглъщания. Бизнес алианси

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА

1. Нейчева, М. Транснационални и мултинационални корпорации и банки. Електронен курс, платформа Мудъл, Бургаски свободен университет, 2022. <https://e-learn.bfu.bg/>.
2. Нейчева, М., Икономика на многонационалната корпорация: предпоставки, практики, последици. Флат, Бургас, 2018.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Боева, Б. Мениджмънт в условията на интернационализация и глобализация (Глобален мениджмънт). ИК - УНСС, София, 2014.
2. Василева, А., Международен бизнес и глобализация. Нова българска медийна група холдинг, София, 2010.
3. Данаилов, Д., Международен финансов мениджмънт. ИК- УНСС, София, 2015.
4. Данаилов, Д., Сливанията, придобиванията и поглъщанията в международния бизнес - поуки, нови тенденции и предизвикателства. 2^{ро} изд., ИК-УНСС, София, 2013.
5. Иванова, В., Сливания и поглъщания в международния бизнес. Университетско издателство, ВСУ „Черноризец Храбър”, Варна, 2012.

6. Колев, К., Глобализация, транснационални корпорации и регионално развитие. ИК „Стемо“, Варна, 2012.
7. Младенова, З., Т. Хубенова, И. Илиев, Ст. Вачков, А. Атанасов, Световното стопанство в условията на глобализация. Стемо, Варна, 2012.
8. Besanko, D., D. Dranove, M. Shanley, M. Schaefer, Economics of Strategy, 6th Ed. International Student Version, 2013.
9. Dunning, J., S. Lundan, Multinational Enterprises and the Global Economy. 2nd Ed., 2008.
10. United Nations Conference on Trade and Development, www.unctad.org.
11. Organization for Economic Cooperation and Development, www.oecd.org.